

-vervolg van blad 1885k2

Is het geoorloofd te zwijgen, waar het beginsel, dat wij voorstaan, tot spreken dringt. Zou het heilzamer werken? Zou die karakterloosheid ons doen in achtving rijzen bij hen, die toch zoo op menig ander – vooral ook op godsdienstig gebied, tegenstanders zijn? Zouden wij als predikers meer ingang vinden, meer invloed uitoefenen? Ik geloof er geen zier van. Neen! ons zwijgen zou slechts dienen, om de beginselen, die wij in hun aard verderfelijck achten, zonder daarom de dragers dier beginselen als “een bedorven volk” als “een godsdienstig afval” te beschouwen, rustig te laten voortwoekeren en dieper te doen wortelen.

Neen! wij mogen niet zwijgen. Ook op maatschappelijk e staatkundig terrein zullen wij spreken wanneer wij gelooven, en moeten wij spreken, juist omdat wij gelooven. Het uitspreken van onze beginselen, het verdedigen er van, het opkomen er voor, zal den tegenstander, indien hij eveneens een beginsel heeft en lief heeft, eerbied moeten afdwingen; en anders is die tegenstander geen man van beginsel.

Daar is een tijd geweest, dat werkelijk de rechtzinnigen, zowel predikanten als gemeenteleden, meenden, zich niet met staatkunde te moeten of te mogen inlaten. Ook nu nog zijn er, die daar volkomen mee instemmen. Zij oordeelen, dat een predikant anders wel een deel der schare nauwer aan zich verbindt, maar een ander deel verder van zich verwijderd. Ik voor mij – al ga ik niet met hen mee – wensch hen volkomen vrij te laten. In mijn oog is dit echter nuttigheidsleer – en naar mijn oordeel is dat dwaling. Wij zijn geroepen te spreken, te getuigen. Is dit zoo - dan is zwijgen zonde - en ik mag het kwade ook in deze niet doen, opdat er het goede uit voortkome.

Maar ik wensch ook te luisteren naar de lessen der geschiedenis. En die geschiedenis leert het mij, dat het juist de tijd is geweest, toen de rechtzinnigen zwegen en zich met politiek niet bemoeiden, dat de liberale beginselen ingang vonden, opgang maakten en tot bloei kwamen, zoo zelfs, dat bij niet weinigen alleen de liberale beginselen recht van bestaan hebben en men alleen uit domheid voorstander van een ander beginsel kan zijn. Doch die geschiedenis leert het mij ook, dat er een tijd is gekomen, dat de rechtzinnigen uit den zoeten slaap zijn ontwaakt. En sedert de ure dier ontwaking, laat mij zeggen in de laatste 15 á 20 jaren, toe ook de rechtzinnige predikanten hebben leeren verstaan, dat zij een beginsel voorstonden, dat niet alleen op godsdienstig, maar ook op maatschappelijk en staatkundig gebied zijn invloed moet uitoefenen, sedert dien tijd is de anti-revolutionaire partij, eenmaal bestaande uit slechts één enkel man, zoodanig uitgedijd en gegroeid, dat zij en in den lande en in de Kamer eene partij van gewicht is geworden. De groei en bloei dier partij is voor een niet gering gedeelte te danken ook aan de werkzaamheid der predikanten, die ieder op de hun aangewezen plaats hebben gearbeid, om de antirevolutionaire beginselen bekend te maken. In veler oog wellicht een ergerlijk en bedenkelijk verschijnsel, maar in mijn schatting, een zeer verblijdend en moedgevend teeken des tijds, is het dan ook, dat op de laatst gehouden Deputaten-vergadering in den Haag een zeer aanmerkelijk deel dier deputaten predikanten waren, zoowel uit de Herv. als uit de Chr. Geref. kerken.

De rechtzinnigen, die de souvereiniteit (de opperhoogheid) Gods erkennen, belijden daarin een beginsel, dat niet slechts op godsdienstig en kerkelijck, maar evenzeer op maatschappelijk en staatkundig gebied moet gelden! En daarom is het niet maar eene liefhebberij, maar eene dure verplichting, eene heilige roeping voor een ieder die dat beginsel belijdt, maar dan ook voor een predikant, om ook in de politiek zich te mengen en bij verkiezingszaken invloed te doen gelden. Daarom heb ik gemeend, ook bij deze gelegenheid niet te mogen zwijgen. Heb ik daardoor een twistappel geworpen? In de verste verte niet! De strijd tusschen liberaal en anti-liberaal bestaat en bestond, gelijk overal in den lande, alzoo ook in de Smilde! Niet ik heb dien strijd in 't leven geroepen. Alleen heb ik getracht het bestaande te regelen.

Of de liberalen bij mij geen verzoening kunnen erlangen. Mijn antirevolutionair beginsel staat lijnrecht en alzoo onverzoenlijk tegen het liberale beginsel over. De erkenning van Gods souvereiniteit en de loochening er van kunnen niet verzoend worden. Alleenlijk stel ik er prijs op dit te zeggen. Of men de onderscheiding begrijpen wil en mogelijk achten zal, weet ik niet. Maar dit toch durf ik openlijk verklaren: dat ik tegen geen enkel liberaal vijandig gezind ben. Dit juist is op mijn standpunt mogelijk, dat ik, strijdend tegen het beginsel, den voorstander van dat beginsel nochtans liefhebben kan. De dwaling bestrijden moet ik, den dwalende achten en liefhebben kan ik.

O zeker, liefde en eendracht prediken en bevorderen, dat moet ik, dat wil ik, en ik hoop en wensch het te doen met alle kracht. Maar niet in dien zin eendracht, dat zij ten koste van de waarheid gekocht wordt. Het is beter een openlijke strijd dan een valsche vrede. Liefde, o zeker, maar niet dezulke, die in strijd is met Gods gebod. Daar is eene ware en eene valsche liefde.

-vervolg op blad 1885l